

دستور جلسه شماره (۱)
عنوان : بررسی مشکلات و پیشنهادهای تجارت ایران با امارات متحده عربی
مرجع طرح موضوع: اتاق بازرگانی مشترک ایران و امارات متحده عربی
تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۰/۱۱/۲۴
تعداد صفحات دستور جلسه: ۳ صفحه
شرح موضوع: امارات متحده عربی در جنوب غربی قاره آسیا واقع شده و یکی از همسایگان جنوبی کشور ایران می باشد. این کشور از نظر وسعت کوچک اما با پتانسیل درآمدزایی بالا می باشد که توانسته است رونق اقتصادی گسترده‌ای را برای خود رقم بزند و توسعه اقتصادی در این کشور به طور قابل توجهی پیش می‌رود. ^۱ ضمن اینکه سیاست کشور امارات متحده عربی قرار گرفتن در لیست ۱۰ اقتصاد برتر جهان ظرف چند سال آینده است. هرچند ابوظبی پایتخت سیاسی امارات است اما بخش مهمی از فعالیت‌های اقتصادی این کشور در شیخ نشین دبی انجام می‌شود، شهری که همواره در تجارت با ایران پیشگام بوده و حتی با وجود تحریم‌های اقتصادی آمریکا، در سه سال گذشته از اصلی‌ترین شرکای تجاری کشور ایران باقی مانده است. بر اساس آخرین آمار ارائه شده توسط سایت Trade Map عمده شرکای تجاری امارات در بحث واردات، چین، هند، آمریکا و آلمان و در بحث صادرات، هند، چین، ژاپن و سوئیس می باشند. همچنین عمده کالاهای وارداتی این کشور بر اساس آخرین آمار همین سایت، ماشین آلات و قطعات الکترونیکی، مروارید و سنگ های طبیعی ارزشمند، ماشین آلات و قطعات مکانیکی و عمده کالاهای صادراتی آن سوخت های معدنی و مشتقات آن، مروارید و سنگ های طبیعی، پلاستیک و محصولات ساخته شده از پلاستیک و آلومینیوم می باشند. در میان شرکای اصلی تجاری ایران، جایگاه امارات بسیار بالاست. طبق آمارهای رسمی که به تأیید گمرک جمهوری اسلامی ایران رسیده است، امارات متحده اصلی‌ترین صادرکننده کالا به ایران به شمار می‌رود و در بحث واردات از ایران نیز معمولاً رتبه ۱ تا ۳ را دارد. در میان صادرکنندگان به ایران، امارات بالاتر از چین، ترکیه و آلمان قرار گرفته است و در میان واردکنندگان از ایران نام این کشور معمولاً پس از چین و عراق قرار می‌گیرد. طبق آخرین آمار ارائه شده سایت گمرک جمهوری اسلامی ایران، واردات ۹ ماهه ۱۴۰۰ ایران از امارات به ارزش ۱۱ میلیارد و ۴۹۷ میلیون دلار می باشد که نسبت به مدت مشابه سال قبل حدود ۸۸٪ رشد داشته است (سال قبل ۶ میلیارد و ۱۰۲ میلیون دلار) که بیشترین محصولات وارداتی از این کشور وسایل الکترونیکی مانند گوشی تلفن همراه، دانه های روغنی مانند سویا و آفتابگردان و غلات مانند جو و گندم می باشد. همچنین صادرات ایران به امارات ۳ میلیارد و ۴۳۳ میلیون دلار می باشد که نسبت به مدت مشابه سال قبل حدود ۶٪ رشد داشته است (سال قبل ۳ میلیارد و ۲۳۲ میلیون دلار).

^۱ یکی از مهم ترین رویداد های اخیر کشور امارات که در جهت رشد اقتصادی این کشور نقش پررنگی خواهد داشت برگزاری نمایشگاه اکسپو ۲۰۲۰ در این کشور می باشد. این نمایشگاه یک فرصت تجاری بزرگ برای تمام اقتصاد های جهان است. شعار امسال اکسپو، «پیوند ذهن‌ها، خلق آینده» است. شعار ایران در اکسپو نیز " ایران تمدن کهن و استوار، تنوع اقوام و میزبان ملت‌ها" می باشد. این رویداد مه‌ماه ۱۴۰۰ شروع شده است و اواخر فروردین ۱۴۰۱ به پایان می رسد.

^۲ سایت ارائه دهنده آمار تجارت جهانی وابسته به سازمان تجارت جهانی (WTO) می باشد. آمار مربوط به کشورهای عضو این سازمان از صحت بیشتری برخوردار می باشد اما در مورد کشورهایی مانند ایران این سایت از اطلاعات پراکنده گمرک، سازمان آمار و سایر منابع اینترنتی مربوط به این کشورها استفاده می کند.

بیشترین محصولات صادراتی ایران به امارات، محصولات پتروشیمی و مشتقات نفتی، فلزات مانند مس، محصولات معدنی مانند سنگ مرمر، محصولات کشاورزی مانند هندوانه، گوجه فرنگی، کاهو، کیوی و... بوده است. طبق آمار ذکر شده، تجارت کل ایران و امارات ۱۴ میلیارد و ۹۳۱ میلیون دلار و تراز تجاری بین این دو کشور ۸- میلیارد دلار می باشد.

به گفته فعالان اقتصادی در صورت کاهش تحریمها و افزایش سطح روابط، می توان انتظار داشت که میزان تجارت مشترک میان دو کشور ایران و امارات متحده عربی، در یک بازه ۱۰ ساله، دو برابر شود.

از آنجا که روابط ایران و امارات به تدریج در حال پیشرفت است و رویکرد اماراتیها نیز افزایش مراودات تجاری با ایران می باشد، فعالان اقتصادی در اتاق بازرگانی مشترک ایران و امارات پیش بینی می کنند در سال ۲۰۲۲ (پایان سال ۱۴۰۰) حجم مبادلات دو کشور به ۲۰ میلیارد دلار و در سال ۱۴۰۱ به ۳۰-۴۰ میلیارد دلار برسد.

علاوه بر افزایش مراودات تجاری و اقتصادی بین ایران و امارات در مدت اخیر بنا بر ضرورت ها و نیازهای دو کشور به نظر می رسد مقامات دیپلماتیک ایران و امارات نیز با تغییر برخی از رویکردها در حال تلاش هستند که سطح مراودات سیاسی از جمله رایزنی های بین مقامات وزارت امور خارجه دو کشور را افزایش دهند و به صورت صریح و جدی در مورد مسائل دو جانبه، منطقه ای و بین المللی و پرونده های اختلافی با یکدیگر رایزنی و گفت و گو کنند!

از آنجایی که استحکام روابط تجاری بین ایران و امارات متحده عربی، از اهمیت ویژه ای برخوردار است، می بایستی مشکلات و چالش هایی که بر سر راه روابط تجاری ایران و امارات متحده عربی وجود دارد برطرف گردد. مشکلات و پیشنهادات مربوطه به شرح ذیل می باشد:

۱- **عدم حضور رایزن بازرگانی در امارات:** در پی قطع روابط ایران و عربستان در سال ۱۳۹۴، امارات عربی متحده نیز به عنوان بزرگترین شریک تجاری ایران طی سالهای اخیر با هدف فشارهای سیاسی علیه ایران و تبعیت از برادر بزرگتر خود در حوزه کشورهای خلیج فارس (عربستان)، سطح روابط سیاسی خود را با تهران کاهش داد و این روابط از سطح سفیر به کاردار تنزل پیدا کرد. همچنین با وجود سه کنسولگری در این کشور که فعال ترین آن در دبی می باشد، کاهش روابط دیپلماتیک دو کشور منجر به ایجاد مشکلاتی مانند **عدم صدور ویزای بلند مدت تجاری برای تجار شده است** و اکثر این تجار با ویزای توریستی سفر می کنند. در جهت رفع این مشکلات حضور یک رایزن بازرگانی در امارات با اهمیت می باشد.

۲- **عدم وجود یک مؤسسه مالی یا بانک ایرانی در دبی (به طور کل عدم وجود یک سیستم منظم تبادل مالی):** کشور امارات برای ایران به دلیل داشتن زیر ساخت های تجاری مانند سرویس های پولی، خدمات ترانزیت و حمل و نقل (بخش عمده ای از کالاهای ترانزیتی که مربوط به سایر کشورها بوده را به سمت کشورهای مبدأ هدایت می کند)، نقش واسطه ای را دارد و همانطور که ذکر شد جز اولین مقاصد صادراتی ایران و اولین کشور صادر کننده به ایران نیز می باشد و در حال حاضر امارات متحده عربی از مهم ترین کانون های تبادل مالی ایران به شمار می رود، لیکن تمامی مبادلات از طریق صرافی ها صورت می گیرد که بسیار زمان و هزینه بر می باشد؛ لذا پیشنهاد می شود یک موسسه مالی یا صندوق مشترک برای انجام مبادلات تجاری ایجاد گردد.

^۱ در حاشیه برگزاری نشست بغداد در عراق در شهریورماه ۱۴۰۰ حسین امیر عبداللہیان "وزیر امور خارجه ایران با "شیخ محمد بن راشد" نخست وزیر امارات دیدار و رایزنی کرد. امیر عبداللہیان بعد از این دیدار اعلام کرد "در حاشیه اجلاس همکاری و مشارکت در بغداد، گفتگوی مثبت و صمیمانه ای با شیخ محمد بن راشد نخست وزیر امارات متحده عربی داشتیم، ایران و امارات می توانند در مسیر همکاری و تحقق سیاست و دیپلماسی همسایگی گام های بلندی بردارند." شیخ محمد بن راشد نیز بعد از این دیدار در حساب توئیتری خود نوشت: "در حاشیه نشست همکاری بغداد با حسین امیر عبداللہیان، وزیر خارجه جدید ایران دیدار کردم، برای ایشان در مسئولیت جدیدش در توسعه روابط مثبت با کشورهای همسایه و تحکیم روابط مبتنی بر حکمت و منافع ملت ها آرزوی موفقیت دارم. سلام و درود همیشگی ما به مردم دوست و همسایه ایران".

- ۳- م. مشکلات حمل و نقل و لجستیک : از آنجا که یکی از کالاهای عمده صادراتی به امارات محصولات کشاورزی و مواد غذایی می باشد، بحث کمبود کانتینر یخچال دار مطرح است که موجب از بین رفتن کیفیت این کالاها خواهد شد. همچنین به دلیل کمبود کانتینر بسیاری از محموله های وارداتی در بعضی از بنادر امارات مانند جبل علی برای یک تا دو هفته معطل می شود. (در انبارهای بنادر نگهداری می شود) یک مشکل دیگر در بحث حمل و نقل، مستهلک و قدیمی بودن لنج های باری می باشد که ضروری است سازمان بنادر تسهیلاتی برای تعویض این لنج ها در نظر گیرد.
- ۴- عدم همکاری وزارت جهاد کشاورزی در جهت صادرات محصولات کشاورزی سالم و متنوع به امارات: یکی از محصولات عمده وارداتی کشور امارات، محصولات کشاورزی و مواد غذایی (مانند هندوانه، کاهو، کیوی، گوجه فرنگی و...) می باشد و با توجه به اقلیم مناسب ایران و تولید محصولات متنوع کشاورزی می توان درصد بسیار زیادی از صادرات به کشور امارات را به این محصولات اختصاص داد و موجب افزایش تجارت کل بین دو کشور شد. همچنین باید توجه داشت که امارات متحده عربی می تواند هم خود مصرف کننده این محصولات باشد و هم به عنوان یک کشور ری اکسپورت کننده محصولات ایران به سایر کشور ها عمل کند. در این خصوص لازم است وزارت جهاد کشاورزی میزان مصرف محصولات مختلف کشاورزی و غذایی ایران در کشورهای دیگر را (به خصوص کشورهای هم سایه و کشورهای اورا سیا) رصد نماید و در اختیار تولید کنندگان و صادر کنندگان قرار دهد اما به گفته فعالان اقتصادی در این حوزه تاکنون این اقدام توسط وزارت جهاد کشاورزی انجام نشده است. همچنین اخبار مربوط به بازگشت محصولات کشاورزی از کشورهایی مانند روسیه، صادرکنندگان این محصولات به امارات و سایر کشورها از طریق امارات را نگران کرده است و درخواست مذاکره با مسئولین وزارت جهاد کشاورزی را در این زمینه دارند.
- ۵- عدم وجود یک مرکز جهت بررسی مشکلات شرکت های ایرانی واقع در امارات: شرکت های ایرانی واقع در امارات به خصوص در سال های اخیر با وجود تنش های سیاسی بین دو کشور و به دلیل ملیت ایرانی دارای مشکلاتی از قبیل مسدود شدن حساب ها، لغو اقامت ها و ... شده اند که با توجه به بهبود روابط بین ایران و امارات بهتر است از طریق ایجاد یک مرکز با کمک و اطلاع وزارت خارجه اینگونه مشکلات مرتفع گردد.
- با عنایت به مطالب فوق و با توجه به اینکه اخیراً مقامات دو کشور در تعاملات دیپلماتیک رسمی و غیر رسمی خود تلاش کرده اند برخی از اختلافات چند سال گذشته را مدیریت کنند و روابط تجاری ایران و دبی را توسعه دهند؛ اتاق مشترک ایران و امارات از شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی درخواست دارد مشکلات و پیشنهادهای روابط تجاری ایران و امارات در دستور کار رسیدگی قرار گیرد.